Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Kirje

18.2.2026

EU/894/2025
EU/894/2025-MMM-39

Maa- ja metsätalousvaliokunta 20.02.2026; Asiantuntijalausunto: U 74/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan kilpailukykyrahaston perustamisesta, mukaan lukien puolustusalan tutkimuksen ja innovoinnin erityisohjelma

Neuvotteleva virkamies Virva Terho

Otteita Valtioneuvoston kannasta:

Suomi pitää välttämättömänä EU-rahoituksen painopisteiden priorisointia ja korostaa Suomen tavoitteiden arviointia kokonaisvaltaisesti ja strategisesti. On välttämätöntä löytää taso, joka ei kasvattaisi maksutaakkaamme kohtuuttomasti, mutta mahdollistaisi keskeiset painotukset, kuten puolustuksen ja kilpailukyvyn vahvistamisen, ja turvaisi merkittävimpiä saantojamme, kuten maatalouden rahoituksen.

Suomi pitää myös tarkoituksenmukaisena, että kilpailukyvyn vahvistamiseksi voitaisiin tarjota monimuotoista tukea, kuten avustuksia ja lainoja sekä niin kutsuttua sekamuotoista rahoitusta hankkeiden eri vaiheissa.

Suomi korostaa ruokaan, luonnonvaroihin, ilmastoon ja ympäristöasioihin liittyvän tutkimuksen merkitystä osana kilpailukyvyn ja kestävän bio- ja kiertotalouden edistämistä EU:ssa. Jatkossa maaseudun kehittämistä edistäviin toimiin tulisi hyödyntää laaja-alaisesti rahoitusta, esimerkiksi hyödyntämällä myös kilpailukykyrahastoa ja Horisontti Eurooppa -ohjelmaa.

Ennallistamistoimiin liittyen Suomi korostaa mahdollisuutta hyödyntää laaja-alaisesti eri välineitä ennallistamistoimien rahoitukseen.

Suomi pitää perusteltuna rahoituksen lisäämistä puhtaaseen siirtymään EU:n kilpailukyvyn ja omavaraisuuden vahvistamiseksi.

Valtioneuvosto korostaa panostuksia puhdasta siirtymää edistäviin toimiin osana Euroopan strategisen kilpailukyvyn vahvistamista. Valtioneuvosto yhtyy komission näkemykseen, että puhtaan siirtymän edistäminen avaa kestäviä tuotteita ja ratkaisuja tarjoaville yrityksille merkittäviä kasvumahdollisuuksia ja vahvistaa eurooppalaisen elinkeinoelämän ja teollisuuden kilpailukykyä ja vähentää tuontiriippuvuutta.

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
Maa- ja metsätalousministeriö				
PL 30 00023 Valtioneuvosto	Hallituskatu 3 A Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		kirjaamo.mmm@gov.fi

Valtioneuvosto katsoo, että EU:n rahoituksella tulisi vahvistaa ja edelleen kehittää EU:n globaalia johtajuutta kiertoja biotaloudessa sekä biopohjaisissa ratkaisuissa. Valtioneuvosto korostaa erityisesti korkean jalostusasteen kiertoja biotalouden ratkaisuja sekä ratkaisuja, jotka vähentävät riippuvuutta tuotavista fossiilisista polttoaineista sekä tehostavat luonnonvarojen käyttöä.

Valtioneuvosto pitää kannatettavana, että kilpailukykyrahastossa tunnistetaan ruokaturvan varmistaminen, ja rahoituksen kautta voitaisiin osaltaan vahvistaa maatalous-, kalastus- ja metsäalan sekä maaseutu- ja rannikkoalueiden kilpailukykyä ja kestävyyttä. Valtioneuvosto korostaa metsäpohjaisen biotalouden ja ruokasektorin innovaatioiden ja tuotteistamisen mahdollisuuksia.

Olennaiset muutokset nykyiseen rahoituskauteen verrattuna

Komission ehdottama kilpailukykyrahasto perustuisi neljään politiikkaikkunaan, jotka kuvastavat unionin kilpailukyvyn ja häiriönsietokyvyn kannalta ratkaisevan tärkeitä strategisia painopisteitä. Rahaston uudentyyppinen joustava rakenne mahdollistaisi poliittisten painopisteiden määrittämisen kullekin ikkunalle. Näin voitaisiin tehokkaasti tukea soveltavan tutkimuksen tulosten siirtämistä valmistus- ja käyttöönottovaiheisiinhyödyntämällä hankkeiden tarpeisiin mukautettuja rahoitusvälineitä sekä vähentämällä investointiriskejä unionin talousarvion asianmukaisen vipuvaikutuksen/vaikutussuhteen avulla. Kilpailukykyrahaston toimissa hyödynnettäisiin InvestEU-ohjelmasta saatuja kokemuksia.

InvestEU voi mahdollistaa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan sektoreiden yritysten lainarahoituksen helpottamisen ja erityisesti lainatakauspääoman kasvattamisen EIB:n takauspääoman kautta.

Puhdasta siirtymää koskeva politiikkaikkuna mahdollistaa teollisuuden CO2-päästöjen vähentämiseen liittyvien ratkaisujen rahoittamisen. Siinä nostetaan esiin mm. sininen talous ja kalatalous. Kalatalouden energiasiirtymä on nostettu yhdeksi kansalliseksi prioriteettialueeksi. Rahoitusta voinee hyödyntää myös yksityisen ja julkisen sektorin tkihankkeisiin sekä infrastruktuurihankkeisiin.

Terveyden, bioteknologian, maatalouden ja biotalouden politiikkaikkunassa voitaneen tukea unionin lainsäädännön ja politiikkojen toimeenpanoa. Tämä tarkoittanee erityisesti niihin liittyvien innovatiivisten ratkaisujen kehittämistä ja käyttöönottoa, jotta voidaan tehostaa julkisen sektorin toimintaa tai parantaa toimialojen kilpailukykyä. Tämä mahdollistaisi esim. valvontaan ja monitorointiin liittyen uusien työkalujen (konenäkö, AI yms.) kehittämisen ja käyttöönoton tukemisen, kun pyrkimys on automatisoida ja tehostaa tiedonkeruun ja valvonnan toimia.

Kilpailukykyrahasto voisi soveltua myös uudenlaisten markkinaehtoisten ratkaisumallien kehittämiseen ja käyttöönottoon myös ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa esim. ennallistamisessa. Innovaatiopolitiikassa sovellettu leadmarket lähestymistapa voisi tarkoittaa sitä, että valtio sitoutuisi ostamaan tietyllä summalla ja tavoitteilla ennallistettavia luonnonarvoja sekä samalla tukisi markkinaehtoisen mallin vaatimien rakenteiden muodostamista eli markkinapaikkaa, tarjontaa sekä erityisesti tuloksellisuuden validointia. Parhaimmillaan kilpailukykyrahastosta pystyisi saamaan tukea markkinaehtoisten tai tulosperusteisen rahoitusmallien kehittämiseen ja kokeiluihin.

Miten rahoitusinstrumentteja voidaan jatkossa parhaalla mahdollisella tavalla hyödyntää Suomessa

Kilpailukykyrahaston InvestEU-väline mahdollistaa erityisesti riskipitoisten kansainväliseen skaalautuvaan kasvuun tähtäävien biotalouden startup-yritysten kasvun eri vaiheiden rahoittamisen. Tämä voi olla uudenlaisiin toimintoihin liittyvien yritysten näkökulmasta merkittävä. Ne voivat liittyä biotalouden alueella esim. uusiin elintarvikeinnovaatioihin, arvonluonnin kasvattamiseen ja jalostusasteen nostamiseen eri biomassoissa sekä vaikka datatalouteen ja digitaalisiin innovaatioihin. Kilpailukykyasetuksen rahoitusinstrumenttien ei nähdä soveltuvan perinteisten investointien ja toimien rahoittamiseen.

Kilpailukykyrahaston InvestEU-välineen lisäksi kumppanuusrahastoon sisältyy mahdollisuus rahoitusvälineen käyttöön. Jäsenvaltiot voivat sisällyttää kumppanuussuunnitelmiinsa tukea olemassa oleviin tai hiljattain perustettuihin rahoitusvälineisiin, jotka hallintoviranomainen panee täytäntöön. Rahoitus kumppanuussuunnitelman rahoitusvälineeseen tulee osoittaa Suomelle allokoitavasta kumppanuusrahasto-osuudesta. Rahoitusväline otetaan lähiaikoina käyttöön EMKVR:ssä ja sitä harkitaan otettavaksi käyttöön myös maaseuturahaston tiettyihin toimiin vielä kuluvalla rahoituskaudella.